

Kísérő nélküli kiskorúak ellátása a fóti gyermekközpontban

Gyarmati Andrea és Lisznyai Beáta interjúja Kádas Istvánnal, a Fóti Károlyi István Gyermekközpont igazgatójával

2011 májusa óta a kísérő nélküli kiskorúak (KNK) ellátása a gyermekvédelmi törvény része. Ez fontos előrelépés, hiszen innentől a menekült gyermekeket a rendszer gyermekként és nem migránsként kezeli. 2015 nyarától a hazánkba nagy számban érkező menekültek a gyermekvédelmi rendszert is nyomás alá helyezték, hiszen az ideérkező gyermekek száma rövid idő alatt a többszörösére nőtt. Kádas Istvánnal, a Fóti Károlyi István Gyermekközpont igazgatójával a kísérő nélküli kiskorúaknak nyújtott ellátásról, ennek megszervezéséről beszélgetünk.

Kapocs: Milyen tevékenységeket lát el jelenleg a Károlyi István Gyermekközpont? Hogyan illeszkedik ebbe a menekült gyermekek ellátása?

KI: A Károlyi István Gyermekközpont öt szakmai egységbe szervezve működött hét otthonon. Három gyermekotthonunk a meghatározó a feladatellátás szempontjából. A három gyermekotthon egyike sem átlagos szükségletű gyermekeket lát el. Az egyik gyermekotthonunk pszichés problémákkal küzdő fiúk ellátását nyújtja 32 férőhelyen. Az ország minden pontjáról fogad gyermekeket az Országos Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság (OGYSZB) javaslata és a gyámhivatal, illetve az illetékes kormányhivatal járási hivatalának a gyámügyi osztálya által hozott határozat alapján. A beutalt gyermek általában két évig tartózkodhat az otthonban. Természetesen vannak kivételes esetek, pl. ha az iskolaév vége felé vagyunk, akkor a tanév végét megvárhatjuk, illetve nagyon indokolt esetben még egy évvel meghosszabbítható a speciális szükségletű gyermek számára az ellátás. Ha ez befejeződik, akkor pedig a gyermek visszatér az adott megyébe, de sajnos ritkán abba a gyermekotthonba vagy nevelőszülőhöz, ahonnan jött. Nem egyszerű ennek a problémának a kezelése. Sok esetben azt tapasztaljuk, hogy már úgy kerülnek ide a gyermekek, hogy a 24. óra után lettek kiemelve, történt meg a gondozási hely változása. Nehéz, kihívásokkal teli feladata ez az intézményünknek, ebbe a gyermekotthonba a legnehezebb megfelelő kollégákat találni.

A következő otthonunk a különleges gyermekotthon. Az itt élő a gyermekek azért különleges szükségletűek,

mert vagy tartós betegségben szenvednek, vagy fogyatékkal élnek. A fogyatékoság sokszor együtt jár tartós betegséggel, vagy olyan is előfordul, hogy halmozódik a fogyatékoság. Az otthonban 70% körüli azoknak a gyermekeknek az aránya, akik kerekesszékekkel közlekednek. Elvben akár csecsemőkorú is kerülhetne hozzánk, de jelen pillanatban a legkisebb gyermekünk is 4 éves. Az otthonban ellátott kiskorúak esetében fontos, hogy helyben nagyon sok fejlesztést tudunk nyújtani, mindegyikük speciális iskolába jár, néhány gyerek van, aki az átlagos szükségletű gyerekeket ellátó „normál” iskolában tanul. Speciálisan kialakított buszokkal szállítjuk őket az iskolába. Fót nagy előnye és lehetősége hogy itt van a főváros tözsomszédságában, így minden gyereknek tudjuk biztosítani a megfelelő iskolát. Ez az otthon jelenleg 24 férőhelyes. Három 8 fős csoportból áll, de szükséges lenne a férőhelybővítés, mert sorban állnak ide az elhelyezést váró kiskorúak. Azonban jelenleg csak akkor tudunk szabad férőhelyet felmutatni, ha az otthonból elkerülnek a gyermekek vagy fiatal felnőttek. Ezek a fiatal felnőttek sokszor nem alkalmasak arra, hogy önálló életet élhessenek, ezért egy szociális intézménybe való áthelyezésre várnak, sokszor bizonytalan ideig. Amikor sikerül az áthelyezés, akkor lehet csak újabb gyerekeket fogadni a helyükre szükséglet, illetve jelentkezési sorrend alapján. Itt, a tartós betegséggel, illetve fogyatékosággal élő gyermekek otthonában a legkisebb a fluktuáció, kollégáink kitartóak, pedig talán ez a legnehezebb terület az intézményben. Sajnos segédeszközökből hiány van, például könnyebb lenne az élet, ha kádba beemeléshoz lenne megfelelő segédeszköz. De itt sikerült talán leginkább megvalósítani a családias elhelyezést. Gyakorlatilag teljes életet élnek, nincs meg az az érzés az ottani gyermekekben, hogy ők valamiben is hátrányosabb helyzetben lennének, mint az ép társaik.

Az állami gyermekvédelmi rendszerben a Károlyi István Gyermekközpont az a kijelölt intézmény, amely a kísérő nélküli kiskorúak gyermekotthonát működteti. Tehát ez szintén egy olyan gyermekotthon, amelyre ellátási kötelezettsége van a Gyermekközpontnak. Ideiglenes hatállyal fogadja a Magyarországra kísérő, hozzátartozó

nélkül érkező menedékkérő vagy nem menedékkérő kiskorúakat. Gyakorlatilag már ez utóbbira is van lehetőségünk. Korábban csak Hódmezővásárhelyre, egy egyházi fenntartású gyermekotthonba kerültek a nem menedékkérő gyerekek. A jogszabály most már úgy különbözteti meg ezeket a gyermekeket, fiatalokat, hogy „menekültként elismert” és „menekültként nem elismert”. Akik ide kerülnek és itt maradnak, azok közül legtöbbször benyújtották, illetve időközben benyújtják a kérelmet.

Kapocs: Hány férőhellyel működik ez az otthon?

KI: Ez egy 34 férőhellyel működő gyermekotthon, amelynek az élete az elmúlt években a legnagyobb amplitúdók között mozgott. Volt, amikor nagyon kevés gyerek volt, de volt, amikor nyolc-, tízszeres is volt a kihasználtság. Nyilván ez nem azt jelenti, hogy a 34 férőhelyre 300 gyereket fektettünk. Ezt úgy kell elképzelni, hogy az államnak van egy olyan bázisintézménye a menekültellátásban, amely képes ilyenre. Valamikor a Fóti Gyermekvárosban 1000 gyermek élt, az infrastruktúra azóta nem romlott le annyira, hogy az ellátásba ne lehetne bevonni, persze humán erőforrást hozzá kell rendelni. De én azt gondolom, hogy szerencsés dolog, hogy egy ilyen bázisintézményben gondolkodtak a döntéshozók, amely szükség esetén bevethető. Például a múlt nyáron a menekült gyerekek száma az egyik napon a 314-et is elérte, de őket is el tudtuk helyezni. Nyilván a kormányzat nem arra törekszik, hogy erre tartósan berendezkedjünk, de ha kell, akkor akár 24 órán belül vagy még rövidebb idő alatt is képesek vagyunk pl. ennyi gyermek fogadására.

Kapocs: Hogyan alakult a férőhely-kihasználtság, milyen segítséget kapott a Gyermekközpont?

KI: Gyakorlatilag már 2013-tól érezte a hatását az erősödő menekülthullám, de 2013 végén, 2014 év elején került 30 és 50 közé a létszám, amikor már azt mondtuk, hogy sokan vagyunk. Amikor 100 fölé ment a létszám, akkor már kezdtünk aggódni, hogy ezt nem fogjuk tudni kezelni. Nem láttuk magunk mellett azokat a segítő, elsősorban civil szervezeteket, akik korábban mellettünk voltak. Viszont a fenntartónk és az ágazatért felelős minisztérium államtitkársága a jelzésünkre nagyon gyorsan reagált. Ez a probléma a 2015-ös év tavaszán, nyár elején jelentkezett. Korábban hosszú ideig 100–140 körüli létszámok fordultak elő, aztán leaadt, majd tartósan alacsony maradt. 2015. május 13-án volt egy olyan napunk, amikor 149 gyerekünk volt, két nappal később pedig már 280. A civilek ekkor egyáltalán nem jöttek segíteni, még a korábban már minket segítők sem. Ezt nyilván lehet azzal is magyarázni, hogy közben Magyarország határainál is nagy számban megjelent a menekültek csapata, és oda koncentrált minden. De olyan szervezettől sem kaptunk akkor segítséget, akiket mi kerestünk meg, hogy átmenetileg segítsenek, és korábban már dolgoztak

velünk. Mi tudtunk volna adni a kollégáknak szállást, étellemezést. Ha mondjuk egy átmeneti otthonban dolgozó, 4-5 fős nevelői gárdából csak egy főt tudtak volna nélkülözni egy hétre, az nekünk már nagyon nagy segítség lett volna. Ezzel időt nyertünk volna arra az átmeneti időszakra, amíg az állam is lehetőséget biztosít a humán erőforrás fejlesztésére. Ebben az időszakban irdatlanul sokat dolgoztak a kollégáim, volt, aki másfél napig egyáltalán nem ment haza. A fenntartó és a minisztérium reakciója szerencsére gyors volt. Lehetővé tették nekünk a megfelelő pénzügyi háttér biztosításával, hogy fővárosi vagy főváros környéki gyermekintézményekből – ezek a gyermekotthonok és a javítóintézetek – a szabadnapos kollégákat megbízási szerződéssel foglalkoztassuk. A gyereklétszám növekedésével tudtunk bevonni új kollégákat, volt egy 70 fős csapatunk. Mindig volt szabad kolléga, aki egy 12 órás műszakba el tudott jönni dolgozni. Mostanra szerencsére itt vannak már mögöttünk új és régi civil szervezetek újra, és nagyon sokat is segítenek. További segítséget jelentett számunkra az, hogy július 1-től 50 gyermek és fiatal felnőttek (utógondozottak), akik olalmazotti vagy menekült státusszal rendelkeztek, átkerültek a fővárosi ellátórendszerbe, azért, hogy az ideiglenes hatályú férőhelyek biztosítottak legyenek.

Kapocs: A kollégák létszámát hogyan sikerült a gyerekek számához igazítani?

KI: Az ideális az lett volna, ha 12 gyermekhez tudunk rendelni egy felnőttet, de a valóságban előfordult, hogy 20-25 gyerek is volt egy csoportban. Ha azt láttuk, hogy az a csoportnagyság már nem kezelhető annyi felnőttel, akkor mindig hívtunk még be „külsős” kollégát dolgozni. Sokszor volt az, hogy még 5 embert kellett a mi kollégáink mellé hívni. A gyermekfelügyelők és nevelők 12 óránként váltották egymást. Ez mindaddig így működött, amíg a gyerekek létszáma ezt megkövetelte. A hatalmas mértékű beáramlás – és emellett június–júliusban nem nagyon volt kiáramlás – miatt fordulhatott elő, hogy a nyár folyamán felszaladt a létszám 314 főre is. Akkor változott a helyzet nagyot, amikor a Keleti pályaudvarnál állandósult – és később már a főváros más részein is – a menekültek jelenléte. Ennek volt egy nagy elszívó hatása. Amikor a menekültek közlekedése, szállítása szervezetté vált, már nem érkeztek hozzánk a mikrobuszok, buszok, teli menekült gyerekekkel. Azt feltételeztük, hogy ennek háttérben az állt, hogy a kísérő nélkül érkező menekült gyerekek a valóságos arányokkal ellenkezően kevesebb számban vallották magukat kísérő nélkülinek a gyorsabb haladás, az országból való gyors továbbjutás reményében. De az is lehet, hogy nem is regisztráltak mindenkit, hiszen egyszerre nagyon sokan jöttek. Nem tudták kiszűrni a rengeteg ember közül a kísérő nélküli kiskorú gyerekeket. A 314 fő után olyan 250 fő körül állt meg

a létszám, akkor csökkent le még inkább, amikor július végén, augusztus elején megindult a tömeg Ausztria felé. De nemcsak nálunk volt így, hanem a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal által felügyelt és közvetlenül irányított befogadó állomásoknál is ez történt. Tőlük tudjuk, hogy gyakorlatilag kiürültek a menekülttáborok, amikor már lehetett menni Ausztria felé.

Kapocs: Tartottatok azoknak a kollégáknak, akik más intézményből jöttek, valamilyen képzést, felkészítést, tréninget?

KI: Volt több belső felkészítés is, gyakorlatilag mindenkinél egy-egy napon kellett megjelennie. 3-4 kolléga tartotta a tájékoztatást, a képzést, megmutatták az elvégzendő feladatokat, ez inkább tájékoztatás jellegű volt. Nagyon sok időnk ilyesmire nem volt, mert élesben ment minden. Ezek a kollégák szakképzett gyermekvédők egyébként, úgyhogy leginkább a kulturális különbségek kezelésére készítettük fel őket. Arra figyeltünk, hogy soha nem hagytuk magukra a kívülről jött kollégákat, hanem mindig a közelükben volt a mi saját, régi kollégánk. A nyelvi problémákon kívül a gyerekeknél olyan dolgokat kellett kezelni, ami nem az otthoni kultúrából jön, hanem az út során alakult ki. Például ott voltak az egyiptomi gyerekeink. Ők 7-en elindultak egy helyről, és az idevezető út során egy olyan masszív összetartó csoporttá váltak, egy „agresszív golyóvá”, akiknek a vándorlásuk során már hírük volt. Nekünk is feladták a labdát.

Kapocs: Mi történt velük? Mennyire voltak jellemzőek a gyermekek közti konfliktusok?

KI: Többszöri kísérlet után, engedély nélkül el tudták hagyni a gyerekközpontot. Volt 2-3 alkalom, amikor visszahozta őket a rendőrség, de aztán akadt egy lehetőség, amikor néhány pastu gyermekkel történt verekedésük után megtalálták a módját annak, hogyan juthatnak át az országon. Nem tudjuk, ezt hogyan kivitelezték, és mi lett velük később. Nagyon feltűnően viselkedő, feltűnően öltözött gyerekekről-fiatlokról van szó, mégsem találták meg őket. Ez időben már nem Röszkénél jöttek az országba a menekültek, hanem a horvát határnál. Tehát nem volt már elég valahol Budapesten csatlakozni a tömeghez, hanem le kellett jutniuk a nyugati országrészbe, hogy el tudjanak vegyülni. De általában nem ez volt a jellemző a nálunk lévő gyermekekre. Még a kb. 200 fős létszámnál is tudtak úgy dolgozni a kollégák, hogy a gyermekek közötti nézeteltéréseket sikerült rendezni. Volt itt olyan gyermek is, aki még ilyen nagy közösségben korábban sosem volt, mert pl. valahol egy afgán kis faluban élt. Nem volt egyszerű megoldani a létszám nagyságából adódó nehézségeket. Például az ebédeltetés egy nehéz feladat volt. Az étel mennyisége mindig elég volt, de sokan szerettek volna repetázní. Egy hosszú listán pipálták a kollégák az étekező gyerekek nevét, és

csak azután lehetett még egyszer kérni, nehogy valakinek ne jusson. De a gyerekek találékonyak voltak, egyik nap így, másik nap amúgy hívták ugyanazt a gyermeket. Zömében egyébként fiúk jöttek hozzánk, csak 1-2%-ban lányok. És szinte mindannyian Afganisztánból jöttek, 90%-ban, a sajtóban hallott szír menekültáradattal mi itt Fóton nem találkoztunk. Nálunk is volt 5-10 szír gyerek, de az arányuk az összeshez képest elenyésző volt.

Kapocs: Most hányan vannak az otthonban éppen?

KI: Most jelenleg 23 gyerek, de amikor ez az írás megjelenik, már lehet, hogy többszöröse vagy töredéke lesz ennek, gyorsan változhatnak a dolgok. Korábban is az volt a jellemző, hogy nagyjából a menekült gyermekek 1%-a maradt Magyarországon. Ez most sincs másképp. Most például 2016. január 1. óta 19 gyerek jött hozzánk. Ennek oka nem kimondottan az időjárás hidegre fordulta lehet, hanem inkább a kerítés léte és az új útvonal hiánya lehet a háttérben. Az utóbbi időben jellemzően őrzött szállásról került hozzánk gyermek. Ekkor került a gyermekvédelmi rendszerbe, mert a hatósági vizsgálat alatt kiderült, hogy az állításával ellentétben még nincs 18 éves. Ekkor került ideiglenes elhelyezésre nálunk.

Kapocs: Kaptatok valamilyen jogi vagy tolmácsolási segítséget?

KI: Nagyon fontos, hogy a kollégáink szinte mindegyike tud angolul. Olyan kollégák is dolgoztak nálunk, akik anyanyelvükön tudtak a gyerekekkel beszélni. Az egyik kollégánk, egy afgán férfi, azért, hogy segíteni tudjon, elvégezte a gyermekfelügyelői tanfolyamot. Azt tudni kell, hogy a leghamarabb azok a kollégák égne ki, akik abból a kultúrából jönnek, ahonnan a gyerekek is jöttek. A gyerekek sokkal hamarabb megtalálták őket, mint a többieket. Ettől már eleve több teher hárult rájuk, másrészt az utazás során átélt traumákat is először velük osztották meg a gyerekek, amit nem vagy nehezen tudtak csak feldolgozni. Ez az afgán kolléga is egyébként tisztességgel állta a nagy rohamot, aztán amikor lehetett, egy könnyebb lehetőséget választva átment egy másik gyermekotthonba.

Kapocs: Milyen segítséget kaptak a kollégák a lelki terhek feldolgozásában? Volt esetleg szupervízió?

KI: Szupervízió akkor nem volt. Most összel volt először lehetőség a gyerekekfelügyelőknél és a nevelőknek külön-külön szupervíziót tartani, de előtte nem volt ilyen.

Kapocs: Egy gyerek általában meddig maradt az otthonban? Mi volt a céljuk?

KI: Volt a május és június közötti időszak, amikor elég sokáig itt ragadtak a gyerekek. Mi nem úgy állunk egyetlen gyerekhez sem, hogy innen tovább fog menni. A fő, hogy biztonságban legyen, jó legyen neki. De azt tapasztaltuk, hogy a gyerekek egy önmaguk vagy még inkább a szüleik által meghatározott program szerint

próbáltak működni. Az volt a jellemző, hogy a család otthon pénzzé tett mindent, amit tudott, elindította a gyereket egy hosszú és bizonytalan úton, és előre meghatározta neki, hogy neked most Németországba el kell jutnod, ritkán Svédország volt az úti cél. Volt, hogy megjelöltek egy ismerőst, hogy kit kell neki megkeresnie. Ezeket a történeteket csak utólag tudtuk sokszor összerakni, amikor tőlünk eltűnt egy gyerek, a rendőrök visszahozták, és elmondta, mi áll a háttérben. De olyan is volt, hogy semmi pénze nem volt egy gyereknek, mégis elindult. A telefonban ugyanis megkapta a szülőktől az információt, hogy a Keleti pályaudvaron találkoznia kell egy bizonyos valakivel, aki az iráni embercsempésnek az embere. Nála lesz a már előre kifizetett vonatjegy, amivel eljuthat Ausztriába. Sokféle történetet hallottunk már, így kialakult a kollégákban az a tapasztalat, amivel már le tudják szűrni a hallottakból az igazságtartalmat, hol mozog az a sáv, ahol hihető a történet. Nálunk egy-két kivételtől eltekintve egyébként még mindig megadták a kérelmet minden kérelmezőnek a matadásra. De 2015-ben akkora volt a menekültáradat, hogy el sem jutottak oda, hogy a kérelemről tárgyalni lehessen. Németország elszippantó hatása óriási volt.

Kapocs: Az idekerülő kísérő nélküli kiskorúaknak milyen szabadidős és egyéb programokat biztosítotok az otthonban?

KI: Az élet a gyermekorvostonban a házirendnek megfelelően zajlik. Nyilván ezt helyi sajátosságokkal is meg kell tüzelni az aktuális létszámtól függetlenül. Mindig is voltak olyan civilszervezetek, akik különböző programok biztosításával kerestek meg minket. Az Európai Menekültügyi Alap által támogatott projektjeink keretében kimondottan ilyen kiegészítő jellegű szolgáltatásokat tudtunk biztosítani. Például ennek keretében tudtuk megoldani a mentális segítségnyújtást, tolmácsolást. Ezeket saját forrásból nem tudtuk volna biztosítani. Mostanra pedig a krízis idején távol lévő civilszervezetek is visszatértek hozzánk. A régi – folyamatosan kapcsolatban lévő – és az új támogatóink azonban nagyrészt nemcsak a menekült gyerekeket jöttek támogatni adományokkal, hanem az összes nálunk élő gyermeket. De lehet, hogy a konkrét programjaikat már csak a menekült gyerekeknek ajánlották fel. Most már annyi programunk van, hogy az otthonvezetőnek az okoz fejtrést, hogyan férjen bele minden az életünkbe. Nálunk nagyon fontos, hogy a hozzánk érkező gyerekek a lehető leghamarabb tanulni kezdjenek. Akár napokon, de legkésőbb egy-két héten belül elkezdjenek iskolába járni. Most kivétel nélkül a Than Károly középiskolába járnak a nálunk lévő gyerekek. A napirend szerint délelőtt 11-ig tudunk valami programot biztosítani, mert a 11.20-as busszal elmennek az iskolába, és majd csak estére jönnek vissza. Ezenkívül még hétvégén lehet programokat

szervezni. Most például február elején jönnek hozzánk a johanniták (keresztény lovagrend, segélyszervezet). Németországból jön egy mobil fogorvosi rendelő mikrobusz a gyerekek fogorvosi szűrésére és kezelésére. A johanniták is a menekültellátásban való tevékenységükön keresztül találtak ránk, de minden gyermekünknek biztosítják a segítségüket. Már a kezdet kezdetén megjelent nálunk például a Katolikus Karitás, egy nagyobb öszszeggel támogatta a menekült gyerekeket, és a mai napig is létezik egy együttműködési megállapodás, amelynek keretében ők támogatnak minket, programokkal is. Készítettek egy programot, amit majd a gyerekek és szakembereink kapcsán egyaránt tudunk használni. Ebben a nyelvi és kulturális elemektől kezdve sok minden megtalálható, fél-egy éves programról van szó. Van benne a magyar mint idegen nyelv oktatása kezdőknek és haladóknak, kulturális ismeretek terjesztése, európai kultúrára nevelés. A Magyar Máltai Szeretetszolgálaton keresztül – akikkel szintén van kapcsolatunk – jött hozzánk a Jezsuita Misszió, egyetemista fiatalok jöttek el hozzánk. Van egy szomszédos városbeli, gödi civilszervezet, az Amarant Egyesület, ők egy készségfejlesztő projektet csináltak. A zenén volt a hangsúly, de sok más művészeti területet érintettek: óriás társasjáték készítése, nemezelés, selyemfestés is volt a programok között. Már húsz éve csinálják a programjaikat, hozzánk másfél éve csatlakoztak. Ők akkor is itt voltak, amikor nagyon sokan voltunk. Volt, amikor 35-en doboltak egyszerre. A Helsinki Bizottság a jogi tanácsadásban segíti a gyámokat és a gyerekeket is. Meg kell említenem a Cordelia Alapítványt is, ők pszichológusokat és pszichiátereket tudnak nekünk biztosítani, valamint tolmácsot is hoznak. Ez egy nagyon fontos segítség, ők profik, már kb. húsz éve benne vannak a menekültek ellátásában. Sokan támogatnak minket, most nem tudtuk mindenkit felsorolni. Tárgyi adományokat is szoktak hozni, kaptunk pénzadományt, amit kimondottan szabadidős programokra szántak. Ebből voltunk például korcsolyázni, falat mászni. Voltak olyan civil személyek, akik azzal jelentkeztek, hogy a munkahelyükön gyűjtött pénzből szeretnének nekünk venni, amire szükségünk van. 2015-ben, a „telt ház” idején volt egy olyan támogatónk, aki eljött hozzánk és kimondottan csak a menekült gyerekek támogatására szánta, amit adományozott. Az Open Doors, ez egyetemisták nemzetközi segítő hálózata, már évek óta kapcsolatban van velünk, leginkább nyári táborokat szoktak szervezni. Külföldi egyetemisták jönnek ilyenkor, maradandó dolgokat szoktak alkotni együtt a közös munkatevékenységen keresztül próbálják a gyerekeket nevelni, pl. strandot újjátottak fel, együtt építenek dolgokat stb. De a saját dolgozóink is többet nyújtanak sokszor annál, mint ami a munkaköri leírásukban szere-

pel. Például az egyik konyhai dolgozónknak íjász egyesülete van, és az intézmény íjászfelszerelésével ennek a keretei között íjászcodni is szoktunk. Több kenunk is van, a gyermekotthon óriási parkjában három tó is található. Van, amelyik horgásztó csak, de van, amin kenuzni is lehet. A menekült gyerekek mindent szívesen kipróbálnak, mindenben részt vesznek. Van egy „1848–49 Emlékezete, Fóti Gyermek Tavaszi Hadjárat” elnevezésű honvédelmi kalandjátékunk, amelyre a tavalyi évben a menekült gyermekekből is összeállt egy csapat. A mi névadónk Károlyi István, ennek a birtoknak az alapítója. Ő a szabadságharc idején fölállított egy huszárezredet fóti és pesti lakosokból, akik lóra ültek. Ennek és a szabadságharcnak az emlékére rendezzük meg a hadjáratot minden évben. Ez egy szellemi és ügyességi játék, ka-

landjáték. Itt minden természeti adottság meg van hozzá. Az ország minden pontjáról várjuk a gyermekotthonok csapatait. Különböző kategóriák vannak: speciális és átlagos szükségletű gyerekek kategóriái, a mi esetünkben ez utóbbiba tartoznak a kísérő nélküli kiskorú gyermekek is. Azoknak a gyerekeknek, akik fizikailag nem jöhetnek ki a gondozási helyükről (pl. előzetesben vannak), interneten keresztül egy időben zajlik a versengés. Ebben a kalandzásban tavalyelőtt még országos utolsó, tavaly azonban már országos második helyen végzett a menekült gyermekek csapata. A csapatban volt két somáli lány, két nigériai fiú és egy szerb kislány. Parádésan néztek ki: volt egy sötétkék egyenpóló, mindenki sötét bőrű volt, piros karton huszárcsákó mindehhez. A lányok ráadásul a hidzsábra vették fel a csákót.